

Makale Türü: Kitap Eleştirisi

KİTAP İNCELEME: AKADEMİK YAZMA¹

Neslihan YÜCELŞEN²

Yazma sürecinin başarılı bir sonuca ulaşabilmesi yazarın üretilen metin türünün yapı ve içerik özelliklerinin farkında olmasını koşullar. Araştırmacıların bağlı oldukları söylem topluluğunun biçim ve içerik olarak geliştirdiği yolu izleyerek bilimsel metin oluşturdukları akademik yazım süreci de yazarın bilimsel metin türlerinin yapı ve içerik özelliklerine hakimiyeti ölçüsünde başarılı olabilir.

Akademik yazma, genellikle üniversitelerde yapılan, anlatılmak isteneni içerik ve biçimce mutlak kural ve yollar gözeterek sunan yazma türü olarak tanımlanır (Berger, 2008:14). Bu tür yazıların temel özelliği nesnel bir karşılıklarının olmasıdır. Genellikle bir araştırma ya da düşüncenin yazılı ifadesi olarak ortaya çıkarlar (Bayat, 2009).

İncelemeye konu olan *Akademik Yazma* kitabı, Türkçe bilimsel metinlerin dilbilimsel açıdan incelendiği az sayıda çalışmadan biridir. Kitabının yazılış amacı yazar tarafından, akademik yazma eyleminde bulunanların oluşturmaya çalıştıkları bilimsel metinlerin tanıtıcı birimleri ve sözbilimsel yapısı ile akademik yazmanın temel unsurlarından olan üstsöylem ve atıf tipleri hakkında bilgi vermek, olarak açıklanmıştır (Kan, 2017: V).

Kitap altı ana bölümden oluşmaktadır:

1. Giriş
2. Bilimsel Metinlerin Tanıtıcı Birimleri
3. Bilimsel Metinlerin Temel Bölümleri
4. Bilimsel Metinlerde Üstsöylem
5. Bilimsel Metinlerde Atıf ve Atıf Tipleri
6. Sonuç

Üç sayfalık kısa bir bölüm olan *Giriş*'te, bilimsel metinlerin sözbilimsel yapısının incelendiği çalışmalara değinilmiş, bu çalışmaların İngilizce bilimsel metinler üzerinde yapıldığı aktarılmıştır. Türkçe bilimsel metinlerin sözbilimsel yapısını inceleyen az sayıda kaynak olduğu belirtilmiş, böylelikle okura, kitabın alandaki bir boşluğu doldurmaya, bir ihtiyacı karşılamaya yönelik olduğu sezdirilmiştir. Bölümde sözbilimsel yapı çözümleme modelinin gelişim sürecinden ve kullanıldığı bilim alanlarından da söz edilmiştir. Modelin temel kavramlarına ilişkin tanımlara yer verilmiştir. Tanımı verilen kavramlardan hareket (move) ve adım (step) ilerleyen bölümlerde sıklıkla kullanılmıştır. Hareket, metinde iletişimsel işlevi gerçekleştiren dilsel birimdir (Swales, 2004'ten akt. Kan, 2017: 2). Adımlar ise hareketteki bilgiyi oluşturmak için kullanılan öğelerdir (Nwogu, 1997'den akt. Kan, 2017: 2).

¹ Kan, M. O. (2017). Akademik Yazma. Ankara: Eğiten Kitap.

² Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, İstanbul-Türkiye, neslihan.yucelsen@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1914-662X.

Bu Yavına Atıfta Bulunmak İçin: Yücelşen, N. (2019), Kitap İnceleme: Akademik Yazma, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 127-129.

Bilimsel Metinlerin Tanıtıcı Birimleri adlı ikinci bölümde; Başlık, Özet ve Anahtar Sözcükler alt başlıkları bulunmaktadır.

Başlık alt bölümünde, başlığın genelde tüm metin türleri, özelde bilimsel metinler için önemli olduğunun altı çizilmiş, başlık biçimleri Cheng, Kuo ve Kuo (2012'den akt. Kan, 2017: 6) tarafından yapılan sınıflamaya göre beşe ayrılarak örneklerle incelenmiştir: Ad Kökenli Yapı, Adeylem Öbeği Yapısı, Tam Yargılı Cümle Yapısı, İlgeç Öbeği Yapısı ve Birleşik Yapı. Yapılan incelemede kullanılan örnekler Türkçe yazılmış makalelerin başlıklarından seçilmiştir.

Özet bölümünde, bu birimin bilimsel metinler için işlevine değinilmiştir. Özetlerin sözbilimsel yapısını inceleyen çalışmalardan bahsedildikten sonra bir çalışmada kullanılan özet modelinin hareket listesine yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler'in oluşturulma amacı aktarılıp sağladığı olanaklar sıralandıktan sonra ikinci bölüm sonlandırılmıştır.

Bilimsel Metinlerin Temel Bölümleri, kitabın en geniş ve en önemli bölümüdür. Bölümde, bilimsel metinlerin temel birimleri olan *giriş, yöntem* ile *bulgular, tartışma ve sonuç* üç alt bölüm olarak sözbilimsel açıdan incelenmiştir. Her bir alt bölümde sırası ile:

- İncelenen birimin metin içi işlevi ile ilgili kısa bilgi verilmiş,
- Birimle ilgili yapılmış sözbilimsel çalışmalar ve bu çalışmaların hareket ve/veya adım listesi verilmiş,
- Verilen listeler benzer çalışmaların listeleri ile karşılaştırılmıştır.

Üstteki sıra izlendikten sonra Türkçe Eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin birimlerinin sözbilimsel yapısı incelenmiştir. Tez incelemelerinde kullanılan hareket ve adım listeleri araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Türkçe bilimsel metin oluşturulma süreci ile ilgili yapılmış az sayıda çalışma bulunduğundan bu araştırmacılara yol haritası olabilecek bu listeler oldukça önemlidir.

Bilimsel Metinlerde Üstsöylem, kitabın dördüncü bölümüdür. Bu bölümde üstsöylem öğeleri; etkileşimsel ve etkileşimli olarak iki başlıkta tanıtılmıştır. Tanıtılan öğelerin metin içindeki işlevlerinden söz edildikten sonra Türkçe Eğitimi alanında üretilmiş makalelerden alınan örnekler ile işlevler somutlaştırılmıştır.

Kitabın beşinci bölümü olan *Bilimsel Metinlerde Atıf ve Atıf Tipleri*'nde atıf tipleri hakkında yapılan dilbilimsel çözümleme çalışmalarına değinilmiş ve bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan atıf tipleri tanıtılmıştır.

Sonuç bölümünde, lisansüstü eğitimde akademik yazma becerisinin gelişimi için birtakım öneriler geliştirilmiştir. Önerilerde, metindilbilim temelli çalışmaların bu beceriyi geliştirebileceğine yer verilmiştir. Ayrıca Türkçe akademik yazma merkezlerinin kurulmasının da bilimsel çalışmaların niteliğini arttırabileceği aktarılmıştır.

Kitapta kullanılan kaynaklar incelendiğinde büyük oranda yabancı kaynaktan faydalandığı görülmüştür. Yerli kaynakların az olması, ülkemizde akademik metin yazımı ve bu tür metinlerin incelendiği çalışmalara sık rastlanmadığının işareti sayılabilir.

Kaynaklardan sonra yer alan eklerde; kitap içinde, farklı bölüm ve başlıklar altında incelenen tezlerin ve makalelerin künyeleri ile birlikte giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinde izlenecek sözbilimsel hareket ve adım listesine yer verilmiştir.

Metin üretim süreci türe özgü farklılıklar gösterir. Bilimsel metinler için düşünüldüğünde bu süreç, metin öncesinde araştırma ve planlama, metinleştirme sürecinden yazılanları gözden geçirme, metin sonrası süreçte ise düzenleme ve paylaşma aşamalarını içerir. Bu süreçler takip edilirken bir yol haritası izlemek yazarların işini kolaylaştırabilir. İncelenen kitap bilimsel metin okurlarına ve

yazarlarına rehberlik etmesi açısından önemlidir. Kitap, özellikle lisansüstü öğrencilerin faydalanabileceği bir yardımcı kaynaktır.

Kaynakça

- Bayat, N. (2009), Türkçe ve İngilizce Öğretmen Adaylarının Akademik Yazılarında Yapısal Özellikler, Dil Dergisi, (145), ss. 48-63.
- Berger, A. A. (2008), The Academic Writer's Toolkit: A User's Manual. California: Left Coast Press.
- Kan, M. O. (2017), Akademik Yazma, Ankara: Eğiten Kitap.